

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind sistemele din domeniul calității produselor agricole

[COM(2010) 733 final – 2010/0353 (COD)]

(2011/C 218/22)

Raportor: **dl José María ESPUNY MOYANO**

La 18 ianuarie 2011, respectiv la 27 ianuarie 2011, în conformitate cu articolul 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind sistemele din domeniul calității produselor agricole

COM(2010) 733 final – 2010/0353(COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 aprilie 2011.

În cea de-a 471-a sesiune plenară, care a avut loc la 4 și 5 mai 2011 (ședința din 5 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 82 de voturi pentru și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE sprijină inițiativa Comisiei Europene de a include în „Pachetul privind calitatea” toate normele europene în materie de calitate a produselor agricole. Astfel s-ar ajunge la o politică globală mai coerentă în materie, contribuind prin aceasta, într-o primă etapă, la construcția unui sector agroalimentar european mai puternic și mai dinamic. Comitetul susține importanța sporirii calității produselor europene și a valorii lor adăugate, precum și a calității informațiilor puse la dispoziția consumatorilor, prin îmbunătățirea instrumentelor și dispozițiilor UE în materie.

1.2 Comitetul apreciază pozitiv sistemele din domeniul calității la nivel comunitar existente în prezent (denumirea de origine protejată, indicația geografică protejată și specialitatea tradițională garantată) și recunoaște că acestea sunt inițiative excelente menite să promoveze produsele europene. În opinia CESE, faptul că anumite produse beneficiază de aceste certificări aduce o valoare reală zonei, agricultorilor, producătorilor, fiind totodată în folosul consumatorului final. De asemenea, CESE împărtășește opinia Comisiei, și anume că aceste produse contribuie la politica de dezvoltarea rurală. Cu toate acestea, Comitetul reamintește că este important ca recunoașterea calității produselor europene și a modelului de producție al acestora să aibă loc nu numai pe piața internă, ci mai ales pe piața externă, și ca această calitate să fie promovată. De asemenea, Comitetul cere o mai mare rigoare în recunoașterea și controlul comercializării produselor agroalimentare la toate nivelurile ⁽¹⁾.

1.3 CESE își exprimă satisfacția cu privire la menținerea diferenței dintre sistemul de calitate al denumirii de origine

protejate și cel al indicației geografice protejate, deși consideră că definițiile propuse sunt mai puțin clare decât cele prevăzute în Regulamentul nr. 510/2006. Pe de altă parte, regretă faptul că noul text nu face distincția între cele trei etape de producție (producție agricolă sau de creștere a vitelor – prelucrare – pregătire) și menționează doar „faza de producție”.

1.4 În ceea ce privește cerințele pentru certificarea unui produs de tipul STG (specialitate tradițională garantată), CESE consideră că tradiția unui anumit produs este asociată nu numai cu o traiectorie în timp, așa cum se menționează în propunere, ci și cu alți parametri, cum ar fi: caracteristicile materiilor prime, modul de producție sau de prelucrare, cultura zonei, precum și alte calități și condiții. În plus, STG sunt în continuă evoluție, motiv pentru care CESE nu împărtășește ideea conform căreia numărul anilor reprezintă condiția fundamentală pe baza căreia se poate include un produs în această categorie.

1.5 CESE consideră că limitarea sistemului STG doar la înregistrarea cu rezervarea denumirii riscă să ducă nu numai la o reducere considerabilă a numărului de înregistrări, ci și la eliminarea unui instrument care recompensează diversitatea, precum și pe cei care optează pentru producerea unui anumit aliment după metode tradiționale. În această privință, CESE propune ca, după încheierea perioadei de tranziție, Comisia să propună un sistem care să permită menținerea STG înregistrate fără rezervarea denumirii, înainte de intrarea în vigoare a prezentului regulament.

1.6 În ceea ce privește mențiunile de calitate facultative, CESE solicită să se reconsidere posibilitatea includerii și recunoașterii produselor agriculturii de munte ⁽²⁾.

⁽¹⁾ JO C 18, 19.1.2011, p. 1-4, Avizul CESE privind consolidarea modelului agroalimentar european, și JO C 18, 19.1.2011, p. 5-10, Avizul CESE pe tema „Modelul agricol comunitar: calitatea producției și comunicarea cu consumatorii ca factori ai competitivității”.

⁽²⁾ JO C 120, 16.5.2008, p. 47-48, Avizul CESE privind perspectivele pentru agricultură în zonele cu handicapuri naturale specifice (regiuni montane, insulare și ultraperiferice).

1.7 Conceptul de calitate ar trebui să aibă o acoperire mai largă pe viitor: consumatorul ar trebui să poată distinge mai bine între diferitele forme de creștere a animalelor, cum este în prezent posibil în cazul ouălor. De asemenea, reclamele sugestive de pe ambalaje ar trebui să corespundă conținutului produsului (de exemplu, vacile la pășunat sau indicații precum „lapte din Alpi”). CESE așteaptă din partea Comisiei propuneri concrete în acest sens.

1.8 CESE îndeamnă Comisia să propună măsuri de monitorizare adecvate pentru a facilita îndeplinirea cerințelor tehnice derivate din participarea la sistemele de calitate ale Uniunii.

1.9 În ceea ce privește normele suplimentare pe care le propune Comisia drept complement la caietele de sarcini pentru adoptarea unei DOP sau IGP, precum și la mențiunile de calitate facultative, CESE este de acord ca acestea să fie adoptate prin acte delegate.

1.10 În ceea ce privește indicarea locului de cultivare și/sau de origine pentru produsele agricole sau animaliere, prevăzută în normele de comercializare, CESE solicită ca analiza costuri-beneficii să se materializeze în evaluările de impact prevăzute pentru fiecare caz. Pe de altă parte, obligativitatea indicației de origine pentru anumite produse agroalimentare este în curs de introducere, în paralel, în propunerea de regulament privind informarea consumatorilor, propunere care prevede necesitatea unei analize de impact de la caz la caz. CESE solicită să se continue în direcția definirii și garantării coerenței ambelor pachete legislative, evitându-se astfel o eventuală suprapunere.

1.11 În ceea ce privește Orientările privind etichetarea produselor care utilizează DOP/IGP drept ingrediente, precum și cele privind bunele practici aplicabile sistemelor de certificare voluntare, CESE subliniază importanța acestor inițiative și face un apel în direcția promovării respectării acestora.

2. Sinteza Comunicării

2.1 „Pachetul privind calitatea” urmărește să îmbunătățească legislația Uniunii Europene atât în domeniul calității produselor agricole, cât și în ceea ce privește funcționarea sistemelor naționale și private de certificare, astfel încât acestea să devină mai simple, mai transparente și mai ușor de înțeles, adaptabile la inovare și mai puțin împovărătoare pentru producători și administrații.

2.2 În 2009, Comisia a publicat Comunicarea privind politica în domeniul calității produselor agricole [COM(2009) 234], ale cărei orientări strategice erau următoarele:

- îmbunătățirea comunicării între fermieri, cumpărători și consumatori în ceea ce privește calitățile produselor agricole;
- creșterea coerenței între instrumentele politicii Uniunii Europene în domeniul calității produselor agricole;
- reducerea complexității, în vederea facilitării utilizării și înțelegerii de către fermieri, producători și consumatori a diverselor sisteme și mențiuni de etichetare.

2.3 „Pachetul privind calitatea” include:

2.3.1 o propunere de regulament care simplifică administrarea sistemelor de calitate prin gruparea acestora într-un singur instrument cu caracter normativ. Această măsură asigură coerența între diversele instrumente și o înțelegere mai ușoară a sistemelor de către părțile interesate;

2.3.2 o propunere de regulament privind standardele de comercializare, care sporește transparența și simplifică procedurile aplicabile;

2.3.3 orientări de stabilire a bunelor practici aplicabile sistemelor voluntare de certificare a produselor agricole și alimentare;

2.3.4 orientări privind etichetarea produselor alimentare pentru care se folosesc ingrediente cu denumiri de origine protejate (DOP) și indicații geografice protejate (IGP).

2.4 Denumirile de origine și indicațiile geografice

Propunerea menține și consolidează sistemul de calitate pentru produsele agricole și alimentare, fără să aducă atingere sistemelor referitoare la indicațiile geografice pentru vinuri, băuturi spirtoase și vinuri aromatizate. În plus, procedura actuală de înregistrare scurtează termenele stabilite; se prevede o serie de norme minime comune privind controalele oficiale și se menține domeniul de aplicare al regulamentului (produse destinate consumului uman și altele).

2.5 Specialitățile tradiționale garantate

Este menținut sistemul de rezervare, dar se elimină posibilitatea de a înregistra denumiri fără rezervare. Se simplifică procesul de înregistrare, criteriul tradiției se extinde la 50 de ani, iar sistemul este restrâns la alimentele preparate și la produsele prelucrate.

2.6 Mențiunile de calitate facultative

Se propune includerea acestor mențiuni în regulament, pentru a sublinia proprietățile care aduc valoare adăugată și pentru a sprijini unele norme specifice de comercializare (păsări de curte crescute în aer liber, miere de origine florală, ulei de măsline de primă extracție la rece), adaptându-se la cadrul normativ al Tratatului privind funcționarea UE.

2.7 Normele de comercializare

Propunerea prevede ca regulă generală adoptarea de către Comisie a normelor de comercializare prin acte delegate. În toate sectoarele se stabilește o bază juridică ce va prevedea obligativitatea indicării pe etichetă a locului de producție, în conformitate cu caracterul specific al fiecărui sector. Se va studia de la caz la caz, începându-se cu sectorul produselor lactate.

2.8 Principiul subsidiarității

Acesta se va stabili în scopul garantării faptului că denumirile și mențiunile care aduc valoarea adăugată a acestor sisteme beneficiază de același nivel de protecție în toate statele membre ale UE, evitându-se astfel inducerea în eroare a consumatorilor sau obstrucționarea comerțului în cadrul Uniunii. Stabilirea efectivă și eficientă a drepturilor corespunzătoare se va face la nivelul UE. Pe de altă parte, procesarea și examinarea cererilor vor avea loc la nivel național, la acest nivel putându-se efectua cu cea mai mare eficiență și eficacitate.

2.9 Principiul proporționalității

În vederea asigurării credibilității sistemelor de calitate și a îndeplinirii eficiente a condițiilor acestora, producătorii trebuie să se angajeze că-și asumă sarcinile și angajamentele de calitate ale acestor sisteme, în același timp având drept de acces la ce sistem doresc. Aceste condiții de participare și control vor fi proporționale cu garanția corespunzătoare de asigurare a calității.

3. Observații generale

3.1 „Pachetul privind calitatea” stabilește pentru prima dată o politică globală în materie de sisteme comunitare și mențiuni de calitate de valoare adăugată pentru produsele agricole, precum și pentru normele de comercializare. De asemenea, include două orientări privind sistemele voluntare de certificare și utilizarea DOP/IGP ca ingrediente. CESE mulțumește Comisiei pentru eforturile depuse în ultimii trei ani în vederea creării acestui ambițios sistem unic, pornind de la numeroasele texte legislative existente, care fuseseră elaborate în mod fragmentat, sector cu sector.

3.2 Comisia consideră că forța producției agroalimentare europene constă în diversitatea ei, în know-how-ul producătorilor și în terenurile și teritoriile de producție. CESE își exprimă satisfacția față de această abordare. De asemenea, sprijină faptul că sistemele de calitate europene promovează diversificarea producției, protejează împotriva utilizării incorecte a produselor sau a imitării acestora și îi ajută pe consumatori să cunoască proprietățile și calitățile produselor. CESE sprijină abordarea conform căreia diversele sisteme de calitate reprezintă inițiative excelente pentru promovarea produselor europene. Cu toate acestea, Comitetul amintește importanța recunoașterii la nivel internațional a calităților acestor produse. Dacă se dorește menținerea și dezvoltarea agriculturii europene și a sistemului european de prelucrare a alimentelor, nu este suficient doar să se sensibilizeze publicul cu privire la calitatea europeană în cadrul pieței interne, ci aceasta trebuie promovată și pe piețele externe. În acest context, CESE sprijină importanța apărării modului de producție european și necesitatea unor condiții egale de comercializare a produselor UE și a celor ce provin din țări terțe, în ceea ce privește calitatea, sănătatea, protecția mediului și bunăstarea animalelor, așa cum a recunoscut Președinția Consiliului în concluziile sale cu privire la Comunicarea Comisiei Europene privind PAC în perspectiva anului 2020.

3.3 Sistemele de calitate a produselor agricole aduc valoare adăugată regiunii în care se produc, contribuind astfel la

obiectivul menținerii diversității și creșterii competitivității activităților agricole și de prelucrare. Astfel, ajută la îndeplinirea obiectivelor politicii de dezvoltare rurală, aspecte incluse în Comunicarea Comisiei privind PAC în perspectiva anului 2020 [COM(2010) 672]. CESE salută coerența dintre cele două politici și solicită ca și acest Regulament privind sistemele din domeniul calității produselor agricole să corespundă priorităților altor politici, cum ar fi Strategia Europa 2020 (crearea de valoare, impulsivitatea inovării, îmbunătățirea competitivității producției, protecția mediului, utilizarea eficientă a resurselor etc.). De asemenea, solicită ca regulamentul să răspundă provocărilor pieței unice (creșterea susținută, durabilă și echitabilă a întreprinderilor și o mai bună funcționare a pieței interne) și să corespundă obiectivelor politicilor în materie de protecție și informare a consumatorilor, concurență și piață externă.

3.4 În ceea ce privește Orientările privind etichetarea produselor alimentare care utilizează DOP sau IGP ca ingrediente (2010/C 341/03), CESE subliniază importanța acestei inițiative și face un apel pentru promovarea îndeplinirii acesteia.

3.5 Totodată, Comitetul întâmpină cu satisfacție propunerea Comisiei de Orientări privind cele mai bune practici pentru sistemele de certificare voluntară a produselor agricole și alimentare (2010/C 341/04). În ultimii ani s-a înregistrat o creștere a vânzărilor de produse agricole cu etichete nereglementate, ceea ce a dus la luarea în considerare a criteriilor etice, sociale și de protecție a mediului. La fel, așa cum subliniază și Comisia, sunt necesare o mai mare fiabilitate, transparență și claritate în acordurile privind lanțul de aprovizionare. Comitetul a solicitat Comisiei elaborarea acestor orientări⁽³⁾, motiv pentru care îndeamnă toate organizațiile care în prezent operează cu sisteme de certificare pentru produsele agricole să-și revizuiască procedurile, pentru a atinge un înalt grad de conformitate cu orientările privind bunele practici.

4. Observații specifice

4.1 Denumirile de origine protejate (DOP) și indicațiile geografice protejate (IGP)

4.1.1 CESE constată cu satisfacție că s-au menținut ambele sisteme de calitate, dar deplânge faptul că nu s-a păstrat și menționarea celor trei etape de producție (producție agricolă sau de creștere a vitelor – prelucrare – pregătire) în noua propunere de definiție.

4.1.2 CESE recunoaște contribuția acestor produse agricole la menținerea metodelor tradiționale de producție, precum și la protejarea mediului, ceea ce duce la beneficii nu numai pentru sectorul de producție și cel de prelucrare, ci și pentru consumatori. Recunoașterea acestor sisteme de calitate contribuie și la dezvoltarea rurală a zonei, ajutând la menținerea populației pe teritoriul respectiv, îmbunătățindu-i condițiile de trai și calitatea vieții, consolidând și promovând oportunitățile de afaceri și de creare de locuri de muncă, încurajând totodată utilizarea profitabilă a resurselor naturale.

⁽³⁾ JO C 28, 3.2.2006, p. 72-81, Avizul CESE pe tema „Comerțul etic și sisteme de asigurare a unor garanții pentru consumatori”.

4.1.3 Pentru a putea adopta o DOP sau o IGP, producătorii trebuie să fie în conformitate cu un caiet de sarcini. Potrivit propunerii și pentru a garanta caracterul relevant și succint al informațiilor conținute în caietul de sarcini, Comisia poate stabili norme suplimentare prin acte delegate. În ceea ce privește IGP, CESE este de părere că, în cazul în care locul de producție a produsului agricol utilizat diferă de locul de origine a alimentului prelucrat, acest lucru trebuie indicat pe etichetă.

4.1.4 CESE consideră cu tărie că statele membre sunt cele care trebuie să ia măsuri administrative sau judiciare pentru a preveni sau a evita orice utilizare ilegală a DOP sau a IGP, precum și la cererea unei grupări de producători.

4.2 Specialitățile tradiționale garantate

4.2.1 CESE apreciază pozitiv faptul că STG reprezintă unul dintre sistemele de calitate pentru anumite produse, întrucât STG reprezintă unica formă de recunoaștere a produselor originare și tradiționale dintr-un stat membru.

4.2.2 În ceea ce privește cerințele pentru certificarea unui produs de tipul STG, CESE consideră că limitarea sistemului STG doar la înregistrarea cu rezervarea denumirii riscă să ducă nu numai la o reducere considerabilă a numărului de înregistrări, ci și la eliminarea unui instrument care recompensează diversitatea, precum și pe cei care optează pentru producerea unui anumit aliment după metode tradiționale. În această privință, CESE propune ca, după încheierea perioadei de tranziție, Comisia să propună un sistem care să permită menținerea STG înregistrate fără rezervarea denumirii, înainte de intrarea în vigoare a prezentului regulament. Pe de altă parte, tradiția unui anumit produs este asociată nu numai cu o traiectorie în timp, așa cum se menționează în propunere, ci și cu alți parametri, cum ar fi: caracteristicile materiilor prime, modul de producție sau de prelucrare, cultura zonei, precum și alte calități și condiții. Prin urmare, Comitetul propune ca nu numai un anumit număr de ani să fie unicul parametru aplicabil în identificarea unui produs ca fiind STG.

4.3 Mențiunile și simbolurile sistemelor de calitate și rolul producătorilor

4.3.1 Propunerea de regulament prevede ca grupările de producători să poată contribui la garantarea calității produselor lor pe piață, la activități de informare și promovare, la garantarea conformității produselor cu caietul de sarcini și la adoptarea de măsuri care să permită îmbunătățirea funcționării sistemelor de calitate. CESE salută această îmbunătățire a sistemului, care întărește și clarifică rolul acestor grupări, și sprijină o mai mare implicare a grupărilor în ceea ce privește atât gestionarea ofertei de pe piață, cât și utilizarea DOP și IGP

ca ingrediente. Cu toate acestea, CESE solicită ca această împunernicire să nu vină în contradicție cu dispozițiile specifice stabilite pentru organizațiile de producători și organizațiile interprofesionale prin Regulamentul (CE) nr. 1234/2007. Pe de altă parte, CESE își exprimă satisfacția cu privire la faptul că operatorii care elaborează, înmagazinează sau pun pe piață DOP, IGP sau STG vor fi supuși unui control oficial.

4.4 Alte date privind o politică cuprinzătoare în domeniul calității

4.4.1 În legătură cu calitatea, CESE consideră că, pe viitor, ar trebui furnizate, de asemenea, informații mai concrete, de exemplu privind condițiile de creștere a animalelor (creșterea animalelor în aer liber, pe așternut de paie etc.). O diferențiere corespunzătoare pare utilă pentru a permite consumatorului să distingă mai bine între diversele forme de producție; aceasta este necesară și pentru delimitarea formelor de producție tradiționale de cele industriale. Un exemplu pozitiv în acest sens este etichetarea ouălor, realizată deja. Comisia este invitată să elaboreze propuneri și pentru alte domenii de creștere a animalelor.

4.4.2 Mai mult, în momentul de față, pe ambalaje mai sunt încă posibile și indicații care sugerează consumatorului o anumită formă de calitate, fără ca produsul să aibă într-adevăr aceste caracteristici. Astfel, pe pachetele de lapte apar imagini ale unor vaci la pășunat, fără garanția că laptele provine de la vaci crescute în aer liber, sau laptele se vinde drept „lapte din Alpi”, deși nu provine efectiv din regiunile respective, ci, de exemplu, din Ungaria. Un caz similar este și cel al *suncii de Pădurea Neagră (Schwarzwälder Schinken)*, doar procesul afumării având loc în regiune, nu însă și producția cărnii. CESE consideră că este vorba de o inducere în eroare: se simulează o calitate inexistentă și astfel consumatorul este păcălit. CESE regretă că propunerile Comisiei nu conțin afirmații clare despre modul cum poate fi stopată această practică.

4.5 Cererea și procedura de înregistrare

4.5.1 Comisia prezintă câteva propuneri în vederea scurtării procedurii de înregistrare, iar CESE este de acord că acestea ar putea aduce unele îmbunătățiri. Cu toate acestea, în ceea ce privește eliminarea obligativității publicării lunare a cererilor, CESE solicită să se mențină această publicare lunară, pentru a facilita monitorizarea, având în vedere totodată că se propune ca perioada de contestație să fie redusă la numai două luni.

4.5.2 Pe de altă parte, în ceea ce privește garanția că denumirile generice nu pot fi înregistrate ca DOP sau IGP, CESE consideră că propunerea ar trebui consolidată printr-o evaluare corespunzătoare la nivel național și comunitar.

Bruxelles, 5 mai 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON